

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)
Громадська спілка «Полтавське товариство
сільського господарства»**

Кафедра захист рослин

**VII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 90-річчю з дня народження
засновника національної моделі органічного землеробства
Семена Антонця**

*25 листопада 2025 року
м. Полтава*

УДК 632.93
3-38

Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : матеріали VII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 25 листопада 2025 р.). Полтава: ПДАУ, 2025. 165 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17980555>

ISBN 978-617-8797-01-0

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 695 від 11 жовтня 2025 р. (VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 90-річчю від дня народження засновника національної моделі органічного землеробства Семена Антонця).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроecosystem України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроecosystemах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Поспелов Сергій Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії імені Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 23.12.2025 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 90-річчю від дня народження засновника національної моделі органічного землеробства Семена Антонія. Полтава, 2025

Писаренко В. М., Гречкосій А. Г., Денисенко Н. С.	ВПЛИВ СПОСОБУ ЗАПИЛЕННЯ ТА ОБРОБКИ СТИМУЛЯТОРАМИ НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ ГАРБУЗОВИХ КУЛЬТУР	137
Писаренко В. М., Логвиненко В. В.	БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА МЕДОПРОДУКТИВНІСТЬ ОСНОВНИХ МЕДОДАЙНИХ РОСЛИН УКРАЇНИ	139
Писаренко В. М., Логвиненко В. В.	ВПЛИВ ЗАПИЛЕННЯ БДЖОЛАМИ НА УРОЖАЙНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	141
Писаренко В. М., Полянська Є. І.	ВПЛИВ СКЛАДУ ГРУНТОСУМШЕЙ НА ЯКІСТЬ РОЗСАДИ В УМОВАХ ЗАХИЩЕНОГО ГРУНТУ	143
Рибальченко А. М.	ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ СОРТІВ СОЇ ЗА РІВНЕМ СТІЙКОСТІ ДО ФУЗАРІОЗУ	146
Шерстюк О. Л.	СИСТЕМА ЗАХИСТУ НАСІННЕВОЇ ЛЮЦЕРНИ ВІД ШКІДНИКІВ - СКЛАДОВА ЧАСТИНА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ	148
Юрченко С. О., Маслівець О. В.	БІОЛОГІЧНИЙ МЕТОД ЗАХИСТУ РОСЛИН ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР	150
Величко В.	ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ГЕНЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	153
Вережак Д.	РЕАЛІЗАЦІЯ СОРТОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ І ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ	156
Ромашко Д.	ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКА ЗА ОПТИМАЛЬНОГО МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ	158
СПИСОК АВТОРІВ		161

6. Основні шкідники сої: як захистити врожай від втрат // AgrariyFort. 2025. 1 липня. URL: <https://agrariyfort.com.ua/>

ВПЛИВ СПОСОБУ ЗАПИЛЕННЯ ТА ОБРОБКИ СТИМУЛЯТОРАМИ НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ ГАРБУЗОВИХ КУЛЬТУР

Писаренко В. М., Гречкосій А. Г., Денисенко Н. С.
Полтавський державний аграрний університет

Кабачки - цінна сировина для промислового та домашнього консервування. У виробництві найбільш поширені ранні сорти та гібриди з компактним габітусом куща, високим урожаєм, тривалим періодом плодоношення та плодами, стійкими до переростання, а, отже, найбільш оптимальні та переробної промисловості. Гібриди F₁ гарбузових культур виділяються скоростиглістю, дружною віддачею врожаю, рівноплідністю, відкритим типом куща та високою врожайністю. З метою здешевлення виробництва насіння гібридів необхідно домогтися зменшення до мінімуму числа чоловічих квіток та збільшення числа жіночих на материнських рослинах, що дозволило б використовувати бджолозапилення, що досягається в першу чергу використанням фіторегуляторів. У застосуванні фіторегуляторів при гібридному насінництві гарбузових культур є ряд невирішених проблем теоретичного та практичного характеру: малий асортимент застосовуваних препаратів, недостатньо вивчено вплив зовнішніх умов та способів обробки препаратами на підлогу рослин кабачка, не вивчений ефект взаємодії зокрема при їх комбінованому застосуванні.

Організація оптимальної схеми гібридного насінництва у виробничих масштабах – це важлива складова успіху запровадження кожного нового гібрида у сільськогосподарську практику. Для оцінки доцільності використання додаткових прийомів у технології отримання гібридного насіння, проведено серію досліджень, спрямовану на вивчення основних якісних та кількісних характеристик насіння, отриманих при організації різних схем гібридного насінництва кабачка, що відрізняються методичними підходами:

- вільне переапилення між батьківськими лініями кабачка без додаткових прийомів (контроль);
- штучне запилення пилком батьківського компонента з подальшою їх ізоляцією і ручна кастрація материнських рослин (еталон);
- природне запилення між батьківськими лініями з регулярною ручною кастрацією рослин материнської форми (до моменту зав'язування трьох насінневих плодів);
- природне запилення з використанням оптимальної схеми обробки рослин материнської лінії препаратом Етрел (триразове обприскування у фази 3 + 4 + 5 справжнього листя, доза 350 мг/л д. в.) [1, 3, 5].

Дослідження були організовані з використанням ізольованих ділянок для кожної досліджуваної схеми насінництва та типу запилення.

Аналізуючи отримані результати, слід зазначити відсутність або незначний вплив препарату та типу запилення на біометричні параметри насінневого плода, на відміну від насіння, що зав'язується.

Вільне запилення ефективніше порівняно зі штучним запиленням, в результаті середня маса насіння в насінневих плодах збільшилася, в середньому на 10-17 % [2]. При цьому продуктивність насінневого плоду материнських рослин, оброблених Етрелом, у середньому була на 3-5 % вищою щодо контролю (вільне переzapилення), що зрештою призвело до загального збільшення кількості отриманого насіння F₁ [2].

Середнє збільшення фактичної врожайності гібридного насіння з трьох плодів, в даному варіанті становило 30 кг/га щодо контролю і 20 кг/га - в порівнянні зі схемою насінництва, заснованої на природному запиленні з ручною кастрацією. Слід зазначити, що фактична врожайність насіння, як кінцевий результат гібридного насінництва кабачка, через ряд причин (погодні умови року, агротехнічне забезпечення, людський фактор та ін.) в середньому за роки досліджень склала близько 83 % від теоретичного (потенційного) виходу насіння з 1 га [1, 3].

Посівні якості отриманого насіння кабачка визначаються енергією проростання, схожістю, масою 1000 насінин і є основною характеристикою їх придатності до посіву. Найбільш високі результати сукупності досліджуваних характеристик отримані у варіанті з природним запиленням при використанні оптимальної схеми обробки Етрелом [5]. Варіант насінництва з використанням штучного запилення, мав найменше значення маси 1000 насінин, але за іншими характеристиками, знаходився на рівні, або несуттєво нижче за інші схеми насінництва з природним запиленням.

Бібліографія:

1. Іваненко С. Практичний кейс: як досягти рекордної врожайності гарбузового насіння [Електронний ресурс] // AgroONE. – 2021. – № 74. – 31 грудня. – Режим доступу: <https://www.agroone.info/publication/praktichnij-kejs-jak-dosjagti-rekordnoi-vrozhajnosti-garbuzovogo-nasinnja/>
2. Бондаренко В. А., Колесник Т. Ю. Вплив передпосівної обробки стимуляторами росту на якість насіння гарбуза твердокорого в умовах Правобережного Лісостепу України // Вісник аграрної науки. 2022. № 7. С. 45–52.
3. Гуменюк О. П., Савчук Л. М. Біостимулятори та їх роль у підвищенні схожості насіння гарбузових культур // Агробіологія. 2023. № 1. С. 33–39.
4. Мельник С. В. Ефективність застосування мікроелементних та біостимулюючих препаратів під час передпосівної обробки насіння гарбуза // Наукові праці Інституту овочівництва і баштанництва. 2021. Т. 29. С. 128–134.
5. Мазур О. О. Реакція насіння гарбуза великоплідного на обробку комплексними стимуляторами росту // Аграрний вісник Причорномор'я. 2024. № 3. С. 56–61.